

INSTITUT ZA POVLJESNE ZNANOSTI
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
Odjel za arheologiju

PRILOZI

7.

PRILOZI		
VOL. 7	S 1 - 116 P	1990.

Zagreb 1990.

PRILOZI

VOL. 7

S

1- 116

1990.

P

Zagreb 1990.

IZDAVAČ - PUBLISHER

Odjel za arheologiju
Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu
41 000 Zagreb, Krčka 1

ZA IZDAVAČA - EDITOR IN CHIEF

Željko Tomičić

REDAKCIONI ODBOR - EDITORIAL COMMITTEE

Marija Buzov (Zagreb), Remza Koščević (Zagreb), Goranka Lipovac (Zagreb),
Rajka Makjanić (Zagreb), Vesna Nenadić (Zagreb), Ivančica Pavišić (Zagreb),
Tajana Sekelj (Zagreb), Željko Tomičić (Zagreb).

IZDAVAČKI SAVJET - EDITORIAL ADVISORY BOARD

Dubravka Balen-Letunić (Zagreb), Marija Buzov (Zagreb), Ruža Bižić-Drechsler (Zagreb),
Branko Kirigin (Split), Remza Koščević (Zagreb), Zorko Marković (Koprivnica),
Kornelija Minichreiter (Osijek), Vesna Nenadić (Zagreb), Ivančica Pavišić (Zagreb),
Ante Rendić-Miočević (Zagreb), Duje Rendić-Miočević (Zagreb), Katica Simoni (Zagreb),
Mate Suić (Zagreb), Željko Tomičić (Zagreb), Branka Vikić-Belančić (Zagreb),
Ksenija Vinski-Gasparini (Zagreb), Zdenko Vinski (Zagreb).

TEHNIČKI UREDNIK - TECHNICAL EDITOR

Zdenko Zadravec

PRIJEVOD - TRANSLATION

Rajka Makjanić i Branka Šafer

TISAK - PRINTED BY

"Ognjen Prica" Virovitica

NAKLADA - CIRCULATION

600 primjeraka
Godišnjak - Annual

Svezak je tiskan sredstvima Republičke samoupravne interesne zajednice znanosti preko Komisije za izdavačku djelatnost.

SADRŽAJ – CONTENTS

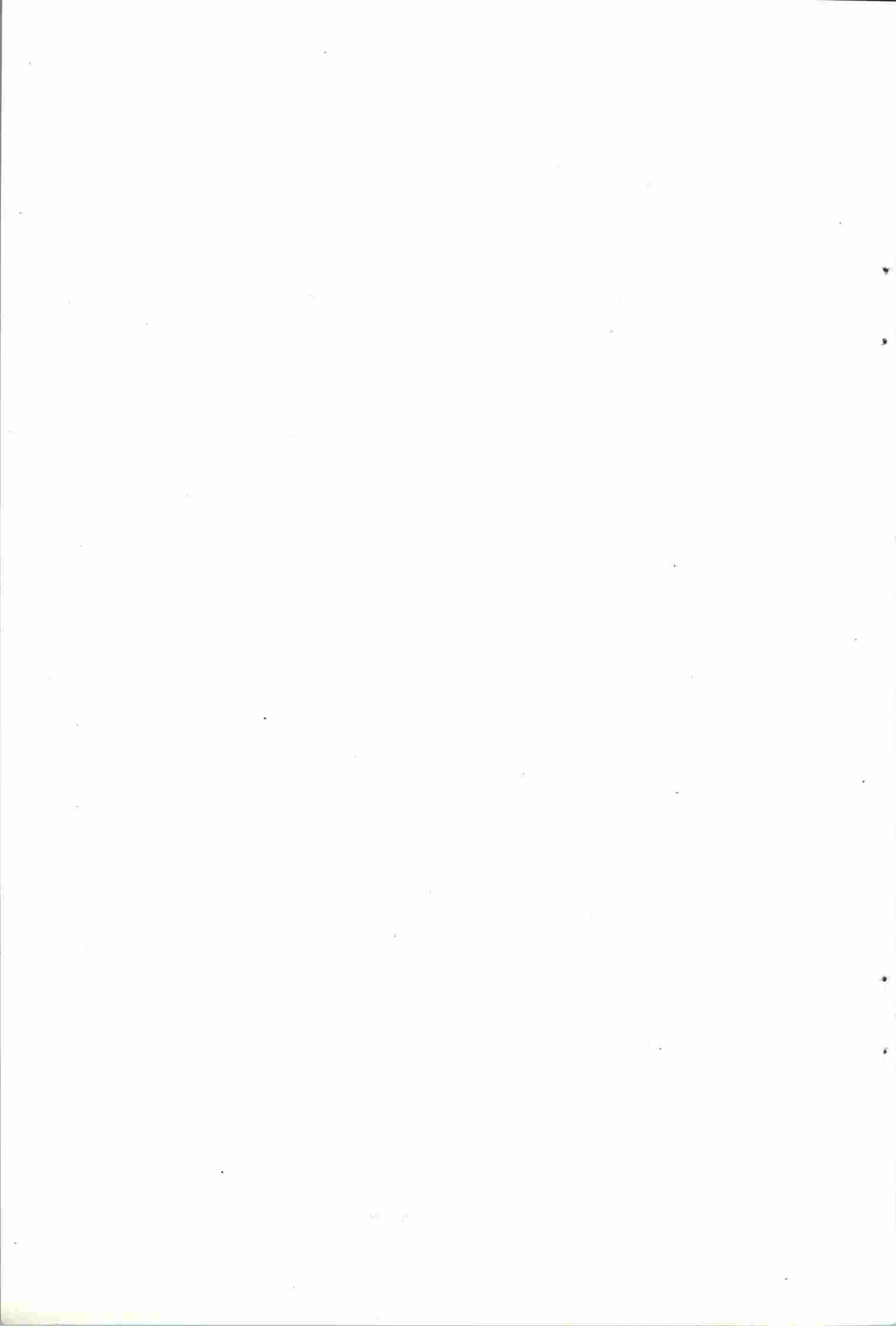
IZVORNI ZNANSTVENI RADovi – ORIGINAL SCIENTIFIC PAPERS

<i>Ivančica Pavišić</i> , Prilog poznavanja neolitika i eneolitika u Hrvatskom zagorju	5-12
Table (Plates): 1– 4	
<i>Vesna Nenadić</i> , Pregled stanja istraživanja latenskodobnih lokaliteta u Slavoniji i Baranji	13-21
Table (Plates): 1	
<i>Remza Koščević</i> , Olovni privjesci iz Siska	23-30
Table (Plates): 1– 3	
<i>Rajka Makjanić</i> , Terra sigillata iz Orešca. Zbirka Vincek i Radijevac	31-44
Table (Plates): 1– 6	
<i>Marija Buzov</i> , Prilog poznavanju osobnih imena sa mozaičkih natpisa u Jugoslaviji	45-64
Table (Plates): 1	
<i>Goranka Lipovac</i> , Mitra - Mithra u svijetlu izvora	65-71
<i>Tajana Sekelj</i> , Ranosrednjovjekovni grobovi iz Osora	73-84
Table (Plates): 1– 8	
<i>Željko Tomičić</i> , Tragom novijih istraživanja bjelobrdske kulture u slavonskom dijelu Podravine	85-106
Table (Plates): 1– 11	
PRIKAZI	107-111
DIADORA, sv. 11, Zadar 1989. (<i>Marija Buzov</i>)	
<i>Dragoslav Srejšević - Anka Lalović</i> , FELIX ROMULIANA, Galerijeva palata u Gamzigradu, Beograd 1989. (<i>Marija Buzov</i>)	
"ZADAR – ISTRAŽIVANJE ANTIČKOG GRADA MRTVIH", izložba "Zadar - istraživanja antičkog grada mrtvih". (<i>Marija Buzov</i>)	
KRATICE	113-115

PRILOZI		
VOL. 7	S	1 - 116
	P	

1990.

Zagreb 1990.

Tajana Sekelj

RANOSREDNJOVJEKOVNI GROBOVI IZ OSORA

Izvorni znanstveni rad -
Srednjovjekovna arheologija

Original scientific paper -
Mediaeval archaeology -
UDK 904:718:739.2(497.13)"08/09"
Primljeno - Received 6.9.1990.

Tajana Sekelj,
Institut za povijesne znanosti,
Odjel za arheologiju,
Zagreb YU, Krčka 1

U radu je obrađeno nekoliko grobova sa groblja u blizini starokršćanske crkve Sv. Marije u Osoru. Grobovi su bili u vrlo lošem stanju očuvanosti, sa oskudnim nalazima. Analizom pronađenih predmeta utvrđena je vremenska pripadnost ovih grobova ranom srednjem vijeku.

U nastavku sistematskih arheoloških istraživanja vršenih na području Osora od strane Instituta za povijesne znanosti, Odjel za arheologiju (A. Faber)¹ u suradnji s JAZU (prof. A. Mohorovičić) tijekom 1974. godine, otkriveno je kod crkve Sv. Marije groblje iz vremena ranog srednjeg vijeka.

Groblje je istraženo u manjoj sondi, na površini dimenzija 2,50 * 2 m. Iskop je otvoren uz samu ogradu današnjeg groblja sa sjeverozapadne strane spram grada, na putu koji uz groblje vodi prema uvali Bijar (Prilog 1). Na tom mjestu, u temelju ograde groblja, sondiranjem je otkriven ugao neke vjerojatno antičke građevine sa zidom od bunjasto obrađenog klesanca (sl. 1., 2.).

Dubina do 0,30 m sastoji se od mješovitog nasipa s recentnim ulomcima crijepa i keramike, koji je služio kao podloga javnom putu. Odmah nakon tog sloja otkriven je nalaz prvih poremećenih ljudskih kostiju koje su u prekopenom sloju ispunjavale površinu čitave sonde. Poremećenost je vjerojatno uslijedila izravnavanjem terena za potrebe puta ili čak skidanjem određenog humusnog sloja koji je po svoj prilici nekada prekrivao ukope do određene visine.

Na dubini od 0,30 do 0,40 m naišlo se na već ušćuvane kosture, koji su u istaknutijim dijelovima bili odrezani, odnosno oštećeni. Prema kazivanju mještana do tih je poremećaja došlo prilikom gradnje grobnice obitelji Maver, koja se nalazi s unutrašnje strane ograde groblja.¹

Nakon čišćenja sloja s grobovima, konstatirana su dva relativno dobro ušćuvana kostura i to grob broj 1, dječji i grob broj 2, muški, te još jedan dislociran (grob broj 3) prilikom naknadnog ukopa groba br. 2. (sl. 3., 3.1). Kosturi su bili orijentirani SZ - JI s glavom položenom na SZ. Oba pokojnika ležala su na leđima s

ispruženim nogama. Položaj ruku se ne može točno odrediti, ali se pretpostavlja da su u vrijeme ukopa bile položene na trbuh. Oko pokojnika nije pronađen niti jedan nalaz ili prilog.

U sloju relativno homogene crnice čvrstog sastava, na dubini od 0,40 do 0,50 m pojavio se novi sloj grobova s potpuno poremećenom orijentacijom (sl. 4., 4.1.). Kosturi su bili u neposrednoj blizini ograde groblja presiječeni, vjerojatno prilikom zidanja ogradnog zida. Od osam poremećenih ukopa, tri leže orijentirani JZ - SI s glavom položenom na JZ. Zbog različitog otklona ukopa može se pretpostaviti da su pokojnici bili polagani istovremeno po dva ili više u jednu jamu. Skvrčeni položaj jednog od ovih osam kostura daje naslutiti da se radi o ukopu iz nužde, dok su svi ostali kosturi bili položeni na leđa s ispruženim nogama. Jedan dječji kostur (cca 8 do 10 godina) ležao je poprijeko na opisani položaj ostalih kostura, s iskrivljenim položajem kralježnice koja je ostala *in situ*.

Istočno od tog kostura konstatirane su još tri lubanje neodredive orijentacije kostura koji se nalaze na još neistraženom dijelu. Kosturi su bili bez grobne arhitekture ili tragova drveta od npr. lijesa, ali su pronađena dva predmeta: jednostavna brončana okrugla predica (T.I, 1) i ulomak pozlaćene srebrne aplikacije (T.I, 2).

Ispod ovog sloja nalazi se još jedan sloj, na dubini od 0,50 do 0,80 m, posve poremećenih i izdrobljenih kostiju, kao da su pokojnici bacani u zajedničku jamu. Nakon toga slijedi sloj čiste crnice izmiješane s mrvicama rimske opeke, uz nešto ulomaka žbuke. Na dubini od 1,20 m pojavljuje se sloj kamena s vapnenom žbukom za koju se pretpostavlja da pripada podlozi antičke ceste (Faber 1982:65) ili jezgri nekog bedema (sl. 1). Ova se konstrukcija proteže u čitavoj južnoj polovici sonde, a

građena je u nekoliko jednakih slojeva - sloj nabacanog kamena u žbuci i debeli sloj žbuke, ponovljeno u četiri sloja. Takov sastav podloge ceste konstatiran je i u zapadnom predgrađu Osora prilikom iskopavanja A. Faber 1976. godine.² Ukupna debljina ove podloge iznosi 0,90 m. Pretpostavlja se da je ovdje riječ o cesti koja je u kasnoantičko doba vodila do sakralnog kompleksa Sv. Marije, prve osorske katedrale, oko koje su smješteni grobovi ranog srednjeg vijeka s tradicijom groblja sve do današnjeg doba.

ANALIZA PRONAĐENIH PREDMETA

Pronađeni predmeti nalazili su se na dubini od 0,45 m, ispod kostiju, u sloju crnice.

1. *Brončana pojasna predica* kružnog oblika s glatkim pomičnim jezičkom, promjera 4,8 cm. (T.I, 1). Brončana karika je puna i u presjeku ovalna, a jezičac plosnati, uvijeno pričvršćen na predicu s tankom karičicom. Jezičac prelazi obod predice za cca 4 mm. Predica u jednom dijelu nedostaje jer je odlomljena.

Ovakve predice koje se sastoje samo od okvira i trna redovit su inventar u grobovima ranog srednjeg vijeka i to pretežno u muškim, a manje u ženskim i dječjim grobovima. Po funkciji treba ih tretirati kao sastavni dio odjeće ili obuće iako su neke uz to još imale i ukrasnu namjenu. Osorska predica pripadala bi trećem tipu po podjeli D. Jelovine (Jelovina 1976:126,127) u koje ulaze okrugle predice s okvirom u obliku većih ili manjih kolutova, vrlo jednostavne izvedbe, bez ukrasa i s praktičnom namjenom. Obično se nalaze kod stopala, uz bok ili na trbuhu, a široke su upotrebe i rasprostranjenosti tako da ih je vrlo teško pobliže datirati.

Po Niederleu, jednostavne predice kružnog oblika s tankom iglom, kojima pripada i predica pronađena u Osoru, bile su slavenski produkt i pripadale su prvoj osnovnoj skupini kovačkog obrta domaćih majstora (Niederle 1931:174).

Poznate su brojne analogije u našoj zemlji i izvan nje kao npr. u starohrvatskim grobovima i to od najranije datiranih s početka 8. stoljeća u Biskupiji - Crkvina, Koljane - Crkvina (Jelovina 1976:127), Biljane Donje - Begovača (Jelovina 1976:127, T.XXXIX,13 i 14; Jelovina i Vrsalović 1981:80, T.X,188;94, T.XXXV,506; 95,T.XXXVI,52 6) u kojima su bili ukopani pokojnici u ratnoj opremi, preko grobova 8. i početka 9. stoljeća iz Nin - Ždrijca, Maklinovog Brda i Kašić - Razbojina (Belošević 1980:96, T.XLII,7-16), te Sv. Spasa na Cetini (Jelovina 1976:127, T.LVII,5 i 6), Brnaza kod Sinja, Bribira kod Skradina (Jelovina i Vrsalović 1981:127) pa sve do Istre - Sipar (Marušić 1987:84,86, sl. 9:6) i slovenskog područja.

Sve predice, pronađene u grobovima 8. i početka 9. stoljeća na starohrvatskom području su iz zatvorenih grobnih cjelina, tako da se neke od njih mogu datirati i pobliže, s obzirom na ostale predmete iz grobova, što kod osorskog primjera nažalost nije slučaj. Općenito bi se za ovaj tip moglo reći da se javlja od vremena kasne antike pa sve do u 12. stoljeće s mogućnošću trajanja i kasnije.

2. *Ulomak pozlaćene aplikе* vjerojatno je pripadao kopči, remenu ili nekom sličnom predmetu (T.I, 2). Aplikа je izrađena od vrlo tankog srebrnog lima

(možda i neke legure bronce koja nema izrazito zelenu patinu) s tragovima pozlate na gornjoj površini. U vrlo je lošem stanju i lomi se u komadiće. Ušćuvani dio aplikе, duljine 4 cm, dugoljast je i završava krunasto tj. zvjezdoliko pri čemu središnji krak ima na vrhu perforaciju, vjerojatno za pričvršćivanje na podlogu. Motiv: središnji dio je romb, podijeljen u nekoliko rombičnih polja s ispupčenim točkicama na sredini što se vrlo dobro vidi u presjeku (T.I, 2 a). Rubovi tih polja su plastično izdignuti (tiješteni lim). Na zvjezdolikom završetku polje je podijeljeno trokutima u istoj tehnici kao i središnje romboidno polje.

Pošto jedan dio aplikе nedostaje vrlo je teško odrediti njen originalan oblik. S jedne strane ima perforaciju pa se može pretpostaviti da se pričvršćivala na remen kao ukras te da se s druge strane nalazila identična perforacija ili čak možda i zakovice (T.I, 3). Sličan primjerak ovom predloženom obliku brončane aplikе pronađen je na slovenskom području, u antičkom Poetoviu. Ovaj predmet prije bi bio okov nego aplikа. S jedne strane ima perforaciju, a s druge se pričvršćivao sa četiri zakovice (T.I, 4). Ptujski nalaz antički je proizvod i pripada vremenu druge polovice 4. stoljeća (Mikl Curk 1976:9,10,31). Ako uzmemo u obzir da Osor ima kontinuitet od prethistorije, preko antike, kasnoantičkog perioda i dalje, lako je za pretpostaviti da je ovakav oblik bio preuzet još iz antičkog vremena.

Najbliže analogije s obzirom na motiv romba u središnjem dijelu aplikе s točkicama po sredini, susrećemo na prstenju Bosne i Hercegovine. Najsljedniji motiv nalazi se na jednom od brončanih prstenova iz Gomjenice kod Prijedora, koji je ukrašen ugraviranim geometrijskim ornamentom na romboidno proširenoj pločici (T.I, 5, 6) (Miletić 1967:135,140). Prsten ima gotovo identičnu romboidnu mrežu ispunjenu točkicama kao i osorska aplikа, a uz to još sa svake strane po jednu traku ispunjenu vertikalnim zarezima koja se proteže od središnjeg motiva romba prema krakovima prstena.

Ovakav motiv kao i tip prstena karakteristika su kōtlaške kulture koja se na bosanskohercegovačkom području javlja u 9. i 10. st. (Miletić 1967:142)

Sličan motiv romba nalazimo također na prstenu od tankog srebrnog lima jednostavne izrade, iz Grboreza u Bosni, čije su stranice i središnji dio izrađeni od gusto poredanih kosih crta. Uglovi romba i polazne točke tih kosih crta kao i njihovo sjecište označeni su malim kružnicama i točkama u njihovim centrima (Bešlagić 1964:31, T.XX, 2). U našim krajevima ovakvo prstenje s rombičnim ukrasom najtipičnije je za kōtlašku kulturu, a obično je pronalazeno s nakitom datiranim u 9. i najdalje u 10. stoljeće, dok se geometrijski ornament javlja već u ranoslavenskom periodu (Bešlagić 1964:30,31). Iako sam uzorak i tehnika ukrašavanja nisu identični, već su više pojednostavljene varijante uzoraka s umetkom trokutastog, romboidnog ili nekog sličnog oblika upotpunjenog kružnicama, ipak forma, tip i izvor motiva pripadaju istom području tj. kōtlaškoj oblasti.

Najbliže analogije na sjeveru tj. slovenskom području nalazimo na Bledu. Motiv se ponovno javlja na pločastom brončanom prstenju koje je rombično raščlanjeno i ukrašeno geometrijskim ornamentima (T.I, 7 a, b, c). Bledsko prstenje ima točkasta ispupčenja nešto

drugačije raspoređena nego što je to slučaj s motivom osorske aplikacije ili primjera iz Gomjenice. Ovdje se ispućenja nalaze na sjecištima rombičnih crta (T.I, 7 a, b), ali kao što je gore već navedeno, iako je geometrijski ornament nešto drugačiji, izvor motiva pripadao bi kottlaškoj kulturi (Kastelic i Škerlj 1950:42).

Slične motive nalazimo još u Panoniji, Koruškoj, Češkoj, Moravskoj i na sjevernom slovačkom području gdje je rasprostranjena kešteljsko - kottlaška kultura (Korošec 1947:113). Motiv na prstenu iz Blučine vrlo je sličan onome s Bleda (T.I, 8). Po Pouliku ovaj primjerak također pripada kottlaškoj kulturi 9. i 10. stoljeća na predalpskom području (Poulik 1948:54).

Osorska aplikacija oblikom vuče antičke tradicije iz kraja 4. ili čak 5. stoljeća, što nije ništa neobično ako znamo da su se na otočkim područjima koja su bila izvan glavnih kontinentalnih puteva, određeni oblici, motivi i stil zadržavali dulje nego na područjima koja su bila na glavnim putevima i prvi na izvoru bilo kakvih povijesnih događanja. Oblik je mogao egzistirati i dulje, čak do 9. i 10. stoljeća, pošto je poznato da u vremenu nakon osnivanja osorske biskupije 530. godine tj. od 6. do 10. i 11. stoljeća na području Osora nisu utvrđena ni arheološki niti prema pisanim povijesnim izvorima neka velika migraciona zbivanja (Faber 1980;1982). Osim toga Osor ima prirodni zaštićeni položaj i vrlo jake gradske zidine.

Imajući u vidu sličnost rombičnog motiva s ukrasima, koje susrećemo od Češke i Slovačke pa sve do Bosne i Hercegovine i južnomoravskog područja, kroz čitavo 9. i početak 10. stoljeća, možemo na temelju toga zaključiti da je motiv najvjerojatnije preuzet iz kottlaške kulture u ranom srednjem vijeku (9. - 10. st.) s tog okolnog područja. Osim toga aplikacija je vrlo fine izrade i materijala (srebro i pozlata), tako da ne bi trebalo odbaciti i mogućnost importa.

Zbog nedovoljne istraženosti, oskudnih podataka s terenskih istraživanja i male količine pronađenih predmeta koji bi mogli biti indikator za određivanje pripadnosti ovog groblja nekom užem vremenu, teško je zaključiti točno vrijeme ukopa. Ipak moglo bi se reći da je to 9. stoljeće, prije svega, zbog specifičnosti rombičnog motiva ukrašenog točkicama po sredini, vrlo karakterističnog za kottlašku kulturu 9. i početka 10. stoljeća, bez obzira na pretpostavljeni izgled aplikacije i pronađenu predjicu kao oblika koji su mogli biti zadržani, kako je gore već navedeno, od vremena kasne antike do vremena ukopa pokojnika.

Nadajmo se da će buduća terenska istraživanja dati više podataka i upotpuniti dosadašnje znanje o ovom ranosrednjovjekovnom groblju, koje će se zacijelo vrlo dobro uklopiti u sliku kontinuiteta Osora od prethistorije do danas.

BILJEŠKE:

1. Zahvaljujem dr. Aleksandri Faber na ponuđenom materijalu s terenskih istraživanja Osora u 1974. godini, od kojeg je nastao ovaj skromni rad. Obzirom na obujam podataka o lokalitetu, u ovom tekstu nastojalo se čim objektivnije osvijetliti dotične nalaze.
2. Usmeni podatak A. Faber.

SLIKE:

1. Presjek kroz sondu VI J. M 1:20.
Section of trench VI J. Scale 1:20
2. Presjek kroz sondu VI J. M 1:20.
Section of trench VI J. Scale 1:20
3. Prvi otkopni sloj grobova na dubini od 0,30 do 0,40 m u sondi VI J. M 1:20.
First layer of graves at the depth 0,30 - 0,40 m in trench VI J. Scale 1:20
- 3.1. Foto A. Faber. Sonda VI J. Prvi otkopni sloj grobova.
Trench VI J. First layer of graves.
4. Drugi otkopni sloj grobova na dubini od 0,40 do 0,50 m u sondi VI J. M 1:20.
Second layer of graves at the depth 0,40 - 0,50 m in trench VI J. Scale 1:20
- 4.1. Foto A. Faber. Sonda VI J. Drugi otkopni sloj grobova.
Trench VI J. Second layer of graves.

PRILOG:

1. Plan Osora i okolice s ucrtanim ostacima pretpovijesnih i antičkih zidova (crtkane linije) i nekropola (križići) te označenim mjestom ranosrednjovjekovnog groblja (iscrtkano polje).
Map of Osor with the remains of prehistoric and Roman walls (broken line) and cemetery (crosses), and early mediaeval cemetery.
2. Karta s označenim lokalitetima na kojima susrećemo motive s rombičnim ukrasima.
Location map of finds with rhomboid decoration.

POPIS SLIKA S TABELE:

1. Jednostavna brončana okrugla predica iz Osora.
Simple penannular brooch from Osor.
2. Ulomak pozlaćene srebrne aplikacije iz Osora.
Fragment of golden plated appliqué.
- 2.a. Presjek ulomka aplikacije iz Osora.
Section of the appliqué from Osor.
3. Vjerojatni izgled pozlaćene srebrne aplikacije iz Osora.
Probable reconstruction of the silver, gold - plated appliqué from Osor.
4. Brončani okov iz Ptuja.
Bronze plate from Ptuj.
5. Prsten iz Gomjenice kod Prijedora.
Finger - ring from Gomjenica by Prijedor.
6. Prsten iz Gomjenice kod Prijedora.
Finger - ring from Gomjenica by Prijedor.
7. a, b, c. Tri prstena iz Bleda.
Three finger - rings from Bled.

8. Prsten iz Blučine.
Finger - ring from Blučine.

NIEDERLE, L., 1931, *Rukovet slovanske archeologie*,
Prag
POULIK, J., 1948, *Staroslovanska Morava*, Prag

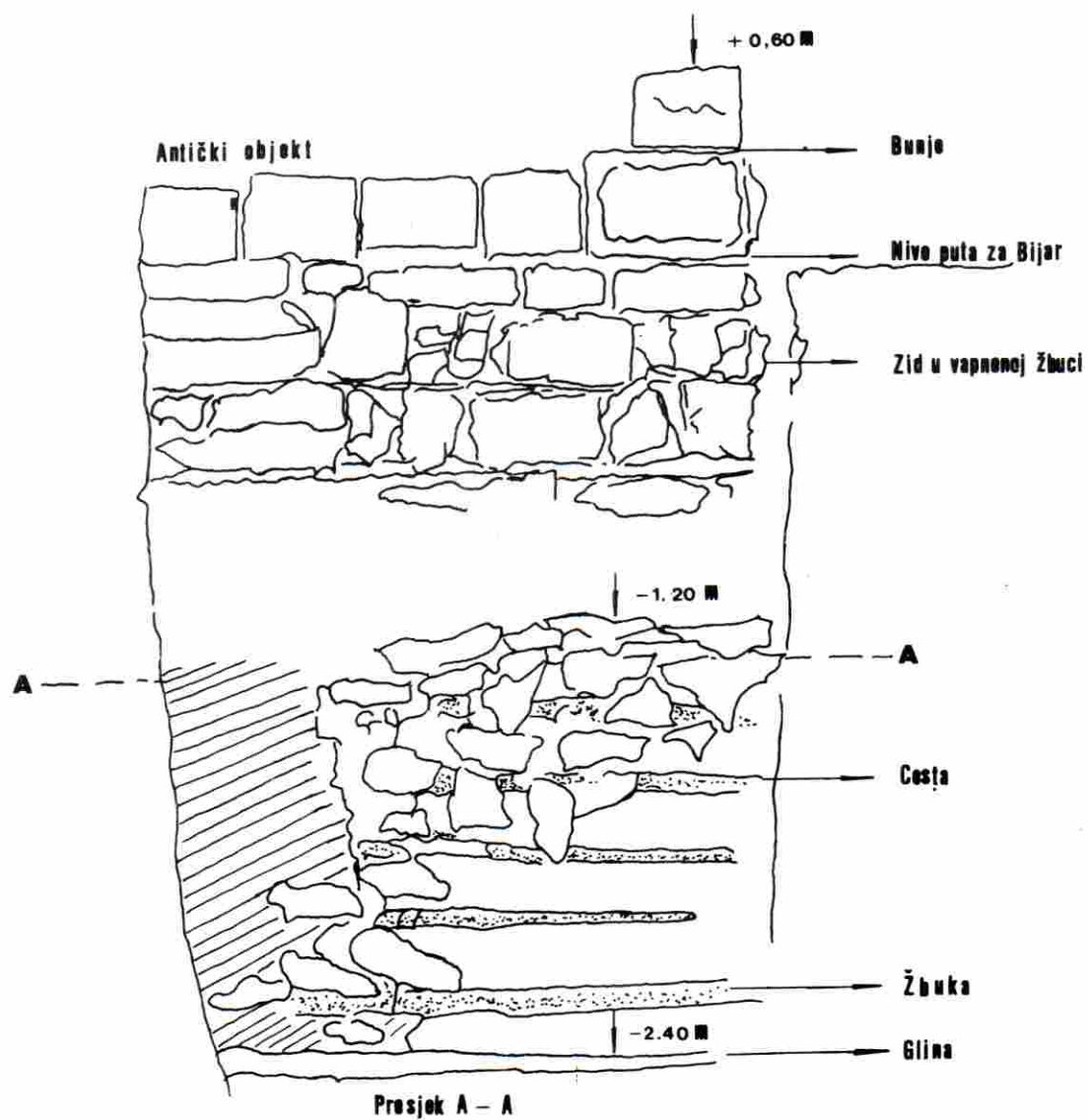
LITERATURA:

- BELOŠEVIĆ, J., 1980, *Materijalna kultura Hrvata od 7. do 9. stoljeća*, Zagreb
- BEŠLAGIĆ, Š., 1964, *Grborezi - srednjovjekovna nekropola*, Sarajevo
- ČREMOŠNIK, I., 1951, "Nalazi nakita u srednjovjekovnoj zbirci Zemaljskog Muzeja u Sarajevu", *GZM* VI:241-270
- FABER, A., 1980, "Osor - *Apsorus* iz aspekta antičkog pomorstva", *Diadora* 9:289-316
- FABER, A., 1982, "Počeci urbanizacije na otocima sjevernog Jadrana, (Arheološka topografija Osora)", *Izdanja IAD* VII:61-78
- JELOVINA, D., 1976, *Starohrvatske nekropole*, Split
- JELOVINA, D. i VRSALOVIĆ, D., 1981, "Srednjovjekovno groblje na "Begovači" u selu Biljanima Donjim kod Zadra", *ShP* III/11:55-136
- KASTELIC, J. i ŠKERLJ, B., 1950, *Slovanska nekropola na Bledu*, SAZU 2, Ljubljana
- KOROŠEC, J., 1947, *Staroslovenska grobišća v severni Sloveniji*, Celje
- MARUŠIĆ, B., 1987, "Materijalna kultura Istre od 5. do 7. stoljeća", *Izdanja IAD* 11/1:81-105
- MIKL CURK, I., 1976, *Poetovio I*, Izdaja Narodni Muzej v Ljubljani 13, Ljubljana
- MILETIĆ, N., 1967, "Slovenska nekropola u Gomjenici kod Prijedora", *GZM* XXI/XXII:81-154
- MILETIĆ, N., 1975, "Elementi della cultura di Koettlach in Bosnia e Erzegovina", *Balkanosl* 4:93-111

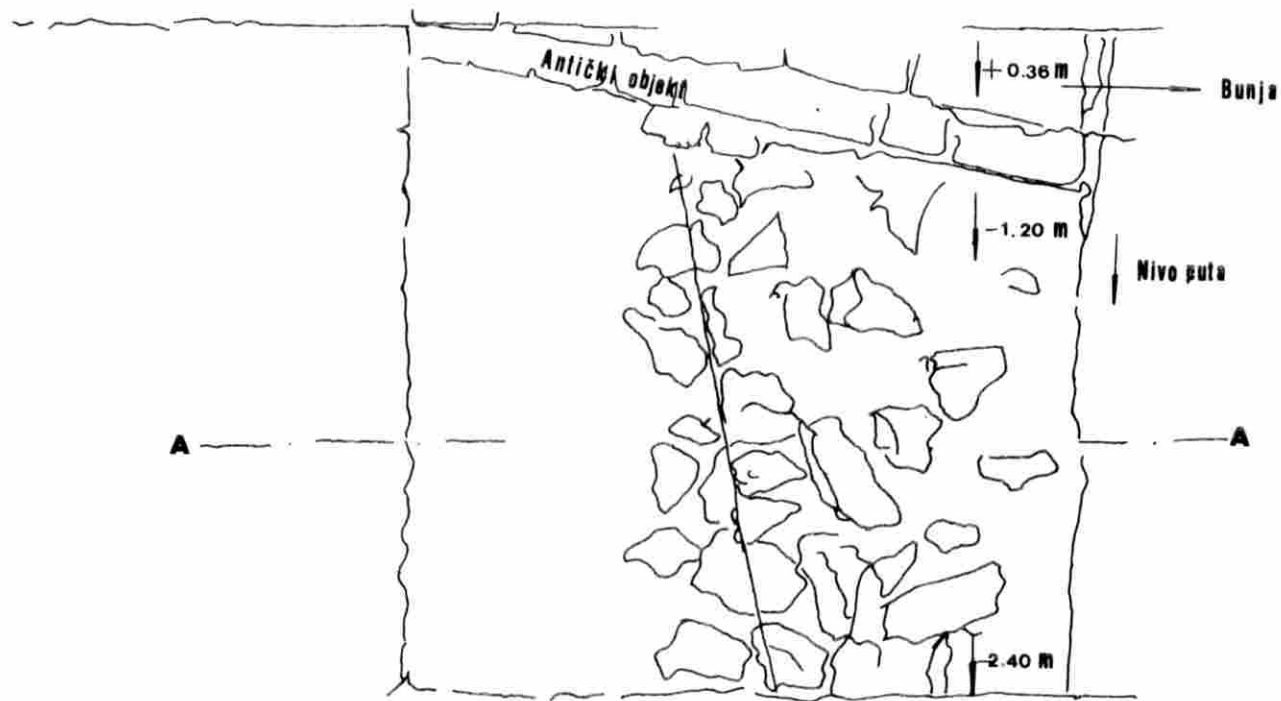
SUMMARY

EARLY MEDIAEVAL GRAVES FROM OSOR

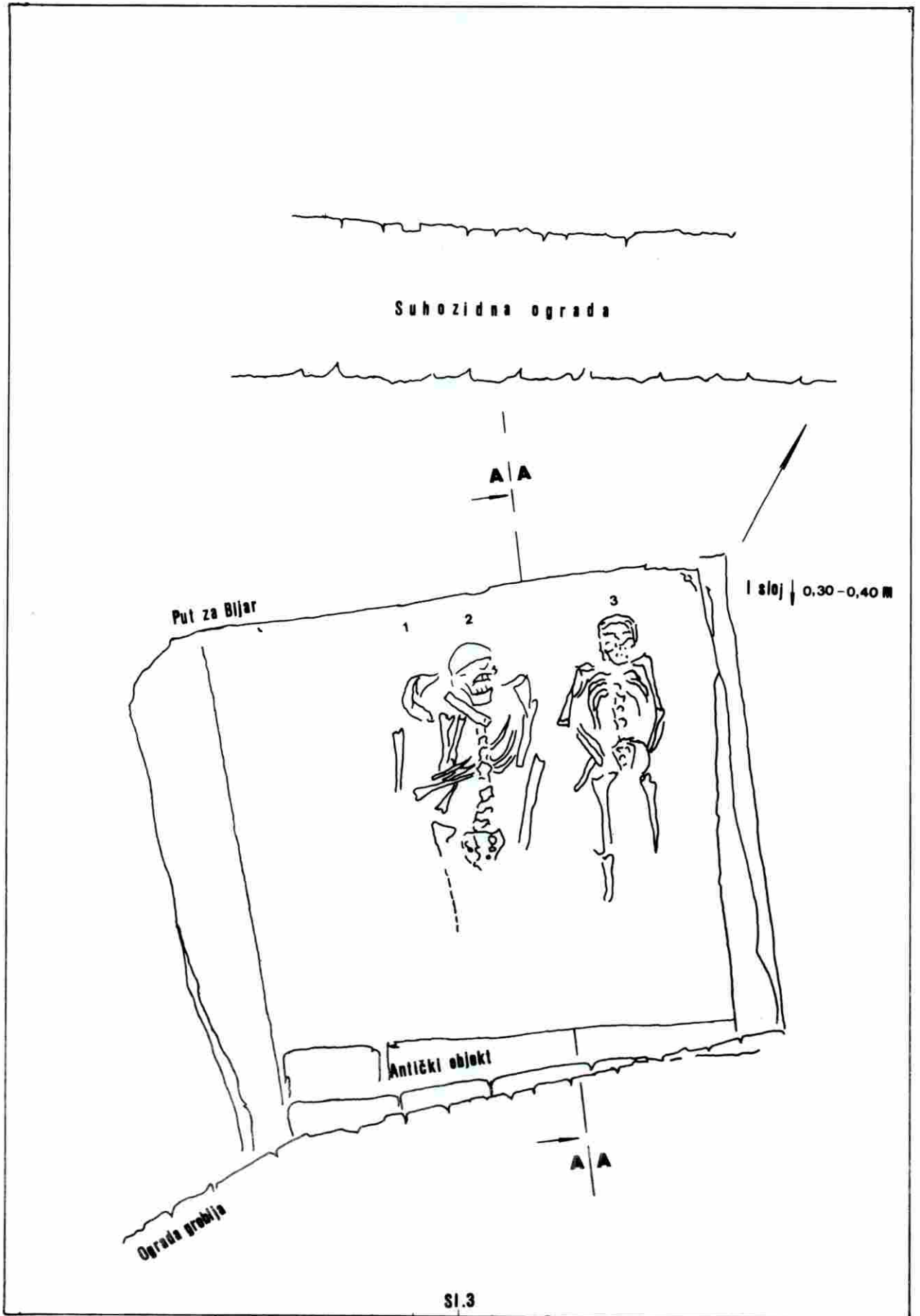
This paper examines several graves found in the vicinity of the early Christian church of St. Mary in Osor on the island of Cres (Prilog 2). During trial excavations several layers were unearthed: first layer 0,30 m deep contained recent tile and pottery sherds; in the layer 0,30 - 0,40 m three graves were found; the next layer, 0,40 - 0,50 m contained eight graves; in the layer 0,50 - 0,80 m, bones were broken and dislocated; there followed the layer 0,80 - 1,20 m which consisted of black earth mixed with Roman brick, and finally in the last layer, 1,20 - 2,40 m stones with lime mortar were found. All graves were very badly preserved with few finds. These consisted of a simple round penanular brooch and a fragment of silver, gold - plated appliqué (T.I,1,2). Analysis, of the shapes and the decorative motif on the appliqué shows that penanular brooches of the same shape occur in graves from the late Roman period to the 12th century. The original shape of the appliqué is proposed (T.I,3), and this also derives from the late Roman period. The rhomboid motif with central spots is characteristic of the Köttlach culture of the 9th century. This latter is also the key to the dating of the graves found in Osor, and their placing in the 9th century confirms well with the continuity of life in Osor from prehistoric times to the present.

Sl. 1

Sl. 2

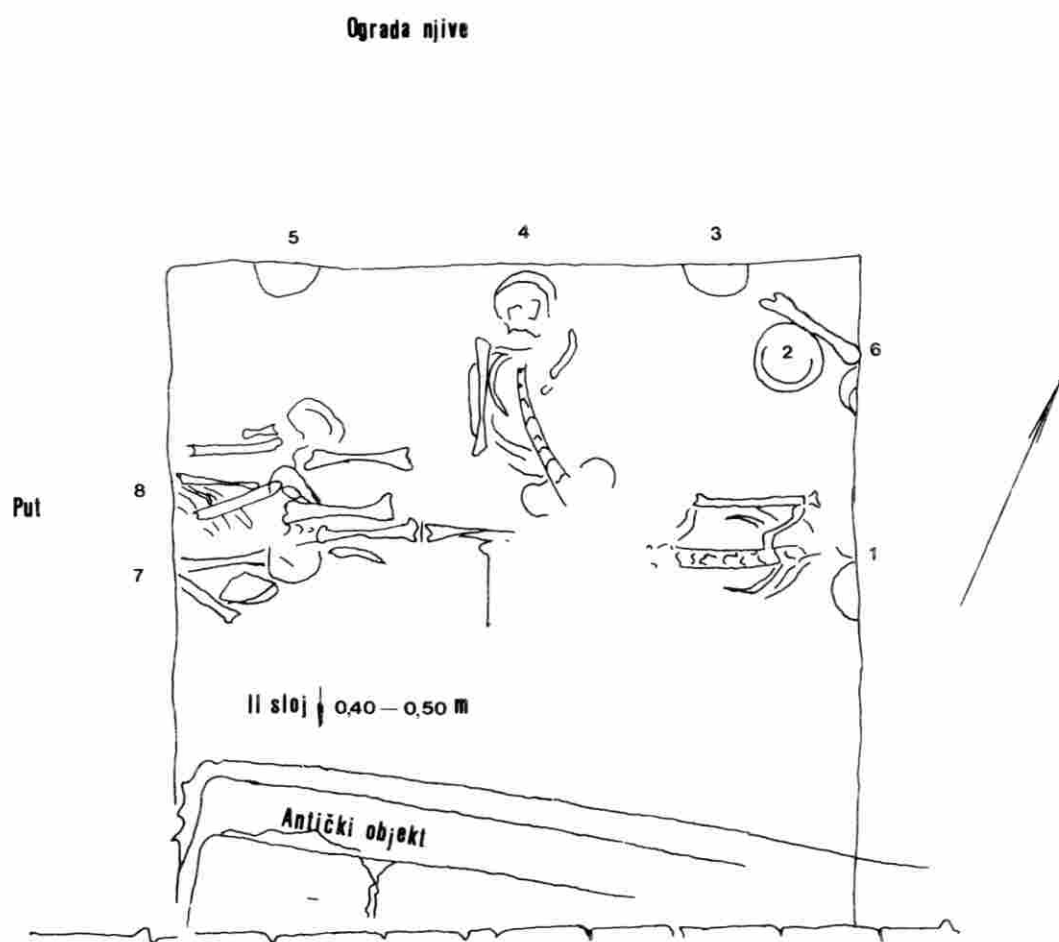

Sl. 3. 1.

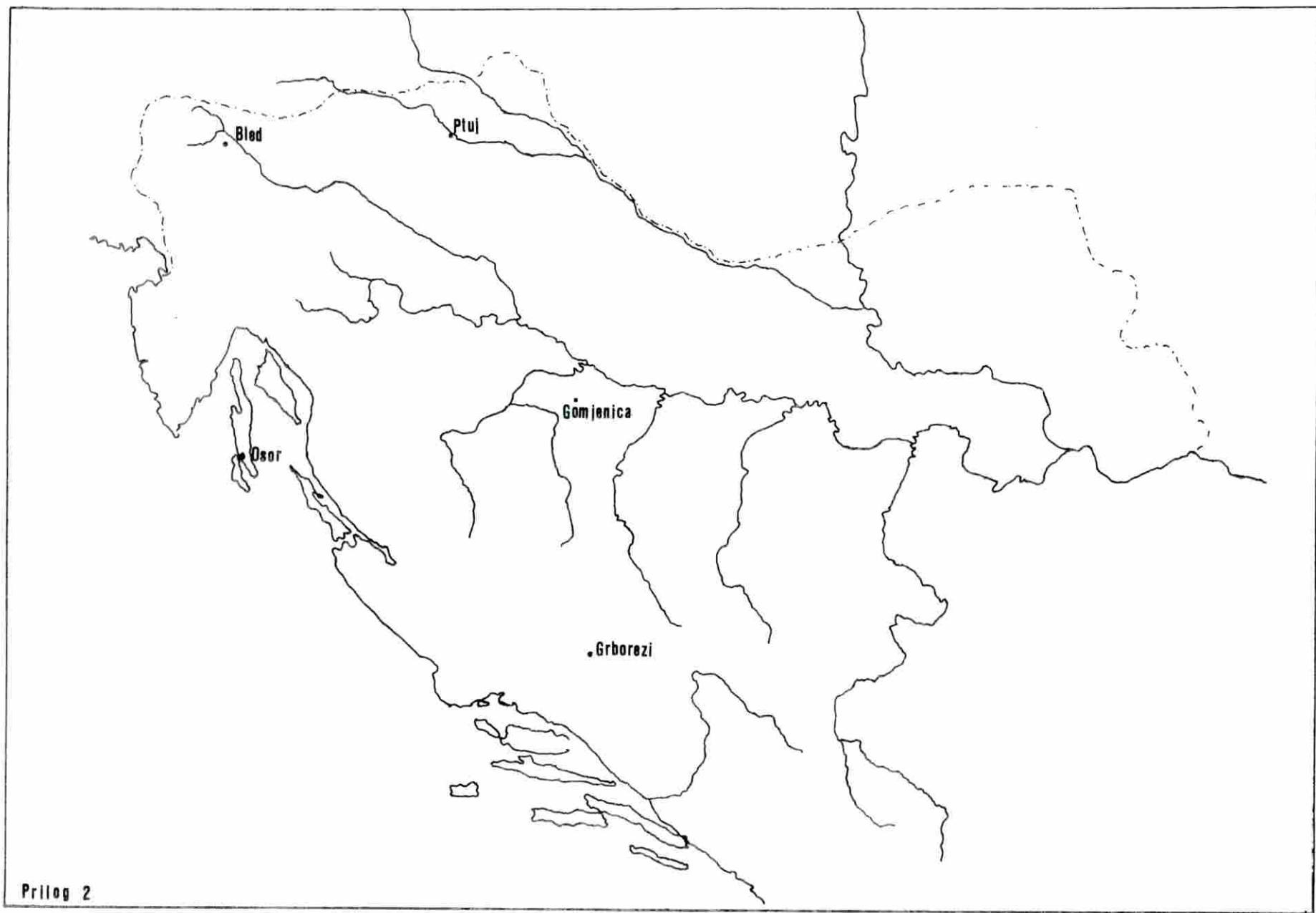
Sl. 4. 1.

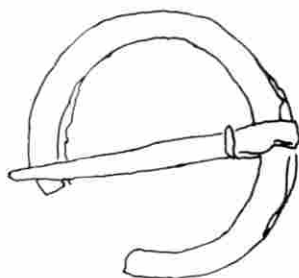

Ograda groblja
Grobница Maver

Prilog 1

1

2

2I

3

4

5

6

a

b

c

7

8